

Відділ культури і туризму
виконавчого комітету Славутицької міської
ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

„Світоч віри”

До 100-річчя з дня народження
Василя Барки

Бібліографічний покажчик

Славутич

2008

Даний бібліографічний покажчик підготовлений відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене відзначенню у 2008 році 00-річчя від дня народження Василя Барки – українського письменника і літературознавця, класика сучасної української літератури, одного із найвизначніших поетів діаспори.

Покажчик містить біографію, публікації про твори письменника, видання та статті про його життя і творчість, розробки уроків, позакласних заходів, сценаріїв, інтернет-ресурси.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі: Панова Л.І., Соловйова Л.О.,
Янченко О.О.

Комп'ютерний набір: Соловйова Л.О.

Відповідальна за випуск: Портная Н.В.

Біографія

Справжнє ім'я – Василь Костянтинович Очерет.

Василь Барка народився 16 липня 1908 р. в селі Солониця Лубенського району на Полтавщині в козачій родині. Батько його служив у козачій частині, повернувся покаліченим з російсько-японської війни. Сім'я постійно бідувала, батько теслював, доглядав з трьома синами чужі сади, під час громадянської війни працював інструктором у майстернях, що виробляли кінське спорядження для армії Будьонного. Очерети переїхали у відкритий степ неподалік від хутора Миколаївки, куди Василь ходив до трикласної початкової школи.

З 1917 р. він навчався в Лубенському духовному училищі («бурсі»), яке згодом було перетворене на трудову школу. Улюблений предмет хлопця-література, він захоплювався творчістю Г. Сковороди, Т. Шевченка, І. Франка, Ф. Достоєвського, М. Коцюбинського, В. Стефаніка. Вивчав марксизм, але «красиві» теорії не задовольняли серце.

У 1927 р. В. Барка закінчив Лубенський педтехнікум, працював учителем фізики й математики в шахтарському селищі Сьома Рота на Донбасі (в автобіографії зазначав, що фах вибрав помилково, взявши за авторитет старших братів).

У 1928 р. через конфлікт з місцевими партійними керівниками В. Барка поспішно виїздить на Північний Кавказ до м. Краснодар, де вступає до місцевого педінституту на філологічний факультет. У 1930 р. у Харкові В. Барка видає книгу поезій «Шляхи». «Літературна газета» звинуватила його у виявах «класово-ворожого» світогляду, «буржуазному націоналізмі», у спробах відновити релігійний «пережиток капіталізму». Поета змушують прилюдно каятись на зборах РАППу (Російської асоціації пролетарських письменників, до української секції якої він входив).

Друга книжка В. Барки «Цехи» виходить 1932 р. у Харкові, вона «ідеологічно правильна», на «виробничі сюжети». Поезії цієї збірки створювалися під враженням спостережень на заводі «Красноліт», де автор був у «творчому відрядженні».

В. Барка одружується з дівчиною-адигейкою. Писати на замовлення поет більше не може, тому обирає «добровільну поетичну німоту», хоча продовжує творити: «для себе». На жаль, всі ці твори загинули під час війни. В. Барка вступає в аспірантуру на українське відділення, але через постійний тиск він змушений був перевестись до відділу історії середньовічних західно-європейських літератур Московського педінституту.

Одночасно поет працює в Краснодарському художньому музеї науковим співробітником. І там пильні ідеологічні наглядачі добачили «контрреволюційність» в оформленні експозиції (використав твори митців релігійної тематики), за що Барку навіть було віддано під суд. Врятувався поет випадково через зміну настроїв у Кремлі. Барка – науковець читає курс лекцій з історії західноєвропейських літератур у Краснодарі, працює над кандидатською дисертацією про стиль «Божественної комедії» Данте.

У 1940 р. він успішно захистив дисертацію у Москві. Після цього читав курс історії західноєвропейської літератури на філологічному факультеті Ростовського університету.

У 1941 р. В. Барка пішов добровольцем у «народне ополчення», хоча мав можливість бути звільненим за станом здоров'я.

Під час одного з наступів німців у 1942 р. був тяжко поранений. Виходили його, незважаючи на ризик, чужі люди. Німці загрожували покаранням за допомогу пораненим радянським воїнам; а з радянських літаків скидали попередження, що всі, хто залишився живий після бою з німцями – «зрадники Батьківщини». В. Барка опинився між двох вогнів і вирішив порвати з «режимом». Видужавши, працював коректором у місцевій газеті «Кубань».

У 1943 р. було оголошено мобілізацію всіх чоловіків на роботи в Німеччині. Війна назавжди розлучає В. Барку з рідними. У важкому зимовому переході поет писав вірші, більшість з яких загубилися. Цього ж року він обрав собі псевдоніми, дивлячись на барки, які розвантажували, і порівнюючи себе з ними («тягнуться по річці туди-сюди, несучи на собі те, що людям

потрібне»). Зміною прізвища на псевдонім намагався захистити свою сім'ю від переслідувань. У Берліні Василеві Барці вдалось вирватися з табору. Працював коректором у видавництві «Голос».

У 1945 р. після розгрому Берліна разом з іншими вигнанцями-втікачами письменник здійснив 1000-кілометровий перехід до Авсбурга в табір «Ділі» (табір для переміщених осіб). Ночував у ящику, терпів незгоди. Розпочав перший прозовий роман «Рай», який вийшов у Нью-Йорку в 1953 р.

У 1946 р. у Німеччині вийшла збірка його поезій «Апостоли», у 1947 р. з'явилась збірка «Білий світ». Письменник намагався перебратися до Франції, але невдало.

У 1950 р. з офіційного дозволу В. Барка переїхав до Америки, там працював над історією української літератури, видав окремі частини під назвами «Хліборобський Орфей, або Кларнетизм», «Правда Кобзаря» (1961). Писав релігійно-філософські та літературознавчі есе, перекладав. Кілька років працював редактором на радіостанції «Свобода».

Поетичні збірки «Псалом голубиного поля», «Океан» вийшли у 1958-1959 рр.

Протягом 1958-1961 рр. В. Барка працював над романом «Жовтий князь», він був опублікований 1963 р. окремою книгою в Нью-Йорку (перевиданий 1968 р.; 1981 р. вийшов у перекладі французькою і тільки 1991 р. з'явився в Україні).

У 1968 р. вийшла поетична збірка «Лірник» (відповідно до естетичних традицій «нью-йоркської школи»).

Протягом 1969-1988 рр. письменник працював над романом-притчею «Спокутник і ключі землі» (про життя українців в Америці). В цей час вийшла епічна поема «Судний степ», 2 і 3 томи поезій «Океан», поетична збірка «Свідок для сонця шестикрилих» (Нью-Йорк, 1981), драматична поема в двох томах «Кавказ» (Київ, 1993). Ці твори В. Барка вважав найголовнішими у своєму художньому доробку.

У 1992 р. в Україні опубліковані кілька творів В. Барки.

Письменник помер у Глен Спей (українському поселенні неподалік від Нью-Йорка) 11 квітня 2003 р.

Відомі твори

- «Шляхи» 1930, збірка віршів.
- «Цехи» 1932, збірка віршів.
- «Рай», роман, виданий в Америці в 1951.
- «Океан», роман.
- «Жовтий князь», повість, вийшла друком в Америці, в 1963.
- «Король Лір», переклад з англійської.
- «Апокаліпсис», переклад для українського видання Біблії.

Твори В. Барки

Барка В. Жовтий князь: Роман. – К.: Дніпро, 1991. – 266 с.

Барка В. Жовтий князь: Роман. – К.: Наукова думка, 2001. – 304 с. – (Б-ка школяра).

Барка В. Жовтий князь: (Уривки з роману) // Живиця: Хрестоматія з укр. літератури ХХ ст.: У 2-х кн. – Кн. 2. – К.: Твім інтер, 1998. – С. 248-264.

Барка В. Жовтий князь // Українська література: Стислий виклад змісту всіх творів за новою шкільною програмою. 10-11 кл. / Автори-упорядники Башкірова Ю.Г. та ін. - Харків: Веста: Ранок, 2007. - С. 276-310. - (Дайджест).

Барка В. Жовтий князь: Роман (Скорочено) // Українська література. 11 клас: Хрестоматія / Упоряд. О. Борзенко, М. Сподарець. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Харків: Веста: Ранок, 2008. – С. 433-464.

Барка В. Жовтий князь: (Уривки з роману) // Укр. література: Хрестоматія для 11 кл. – Донецьк: ВКФ «БАО», 1999. – С. 333-408.

Барка В. Жовтий князь: (Уривки з роману) // Хрестоматія з укр. літератури (ХХ ст.): 10-11 кл. – К.: Укр. Центр духовної культури, 1999. – С. 438-484.

Барка В. Поезія // Відлуння десятиліть: Укр. література другої половини ХХ ст.: Навчальний посібник. – Київ: Грамота, 2005. – С. 194-202. – (Шкільна б-ка).

Барка В. Поезія // Поза традиції: Антологія укр. модерної поезії в діяспорі. – Київ, Торонто, 1993. – С. 25-37.

Барка В. Поезія // Укр. література: Хрестоматія для 11 кл. серед. навч. закладів. – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 1999. – С. 59-61.

Барка В. Поезія // Українське Диво: Поетична антологія. – К.: Укр. письменник, 2005. – Кн. 2. – С. 390-391.

Барка В. Спокутник і ключі землі: Роман-притча. – К.: Обрій, 1992. – 428 с.

Барка В. Твори // Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літературної критики ХХ ст. – К.: Рось, 1994. – Кн. 2. – С. 653-687.

Барка В. Твори // Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літературної критики ХХ ст. – К.: Аконіт, 2001. – Кн. 3. – С. 244-265.

Про життя і творчість В. Барки

Андрусенко В.П. и др. Василь Барка. Роман «Желтый князь» // В.П. Андрусенко и др. 50 знаменитых украинских книг. – Харьков: Фолио, 2004. – С. 312-322. – (100 знаменитых).

Багацька Л. Автор «Жовтого князя»: Виповнилось 100 років від дня народження В. Барки // Україна молода. – 2008. – 18 липня. – С.22.

Барка Василь: Автобіографія // Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літературної критики ХХ ст. – В 3-х кн. – Київ: Рось, 1994. – Кн. 2. – С. 642-652.

Барка Василь: Автобіографія // Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літературної критики ХХ ст. – В 4-х кн. – Київ: Аконіт, 2001. – Кн. 3. – С. 236-243.

Барка Василь: [11 квітня 2003 року на 95 році життя помер В. Барка] // Літературна Україна. – 2003. – 24 квітня. – С. 12.

Барка Василь // Енциклопедія українознавства. – К.: Глобус, 1993. – Т. 1. – С. 94.

Барка Василь // Україна: Для дітей серед. шк. віку / Авт.-упоряд. В.М. Скляренко. – Харків: Фолио, 2006. – С. 373. – (Дитяча енциклопедія).

Барка Василь // Українська література. 11 клас: Хрестоматія / Упоряд. О.І. Борзенко, М.П. Сподарець. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Харків: Веста: Ранок, 2008. – С. 432-433.

Барка Василь // УСЕ Універсальний Словник-Енциклопедія. – К.: Ірина, 1999. – С. 118.

Барка Василь // Усі українські письменники / Упорядники Ю.І. Хізова, В.В. Щеголева. – Харків: Торсінг плюс, 2008. – С. 21-28.

Барка Василь // Усі цитати до творів з української літератури. 5-12 класи / Укладач Н.В. Курганова. – Харків: Торсінг плюс, 2006. – С. 240-244.

Бернадська Н.І. Василь Барка. «Жовтий князь»//Бернадська Н.І. Українська література ХХ ст.: Навч. посібник для старшокл. та вступників до вищих навч. закладів. – Київ: Знання-Прес, 2006. – С. 129-133.

Бернадська Н.І. Василь Барка: Основні віхи життя і творчості // Н. І. Бернадська Українська література ХХ ст.: Навч. посібник для старшокл. та вступників до вищих навч. закладів. – Київ: Знання-Прес, 2006. – С. 128.

Булгак О.В. Світоч віри: До 100-річчя від дня народження В. К. Барки // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2008. – № 3. – С. 47-57.

Василь Барка // Відлуння десятиліть: Укр. література другої половини ХХ ст.: Навчальний посібник. – Київ: Грамота, 2005. – С. 193. – (Шкільна б-ка).

Василь Барка // Поза традиції: Антологія укр. модерної поезії в діяспорі. – Київ, Торонто, 1993. – С. 21-24.

Василь Барка // Українське Диво: поетична антологія. – К.: Укр. письменник, 2005. – Кн. 2. – С. 390.

Головань Т. Словотворчість Василя Барки // Дивослово. – 2002. – № 9. – С. 7-8.

Дроботько Н. Характеристика родини Катранників: За романом В. Барки «Жовтий князь» // Дивослово. – 2000. – № 6. – С. 37-38.

Жаботинський Г. Гірке щастя Василя Барки // Літер. Україна. – 2007. – 12 липня. – С. 7.

Жулинський М. Він із сподвижників Божих //Літер. Україна. – 1998. – 20 серпня. – С. 3.

Забарний О. Роман Василя Барки «Жовтий князь» //Дивослово. – 1996. – № 10. – С. 30-34.

Карпенко В. Останній автограф Василя Барки // Літер. Україна. – 2006. – 13 квітня. – С. 1,7.

Князев Н. Специфіка мови роману В. Барки «Жовтий князь» // Дивослово.– 1998. – № 3. – С. 16.

Конончук Т.І. Василь Барка // Живиця: Хрестоматія з укр. літератури ХХ ст.: У 2-х кн.. – Кн. 2. – К.: Твім інтер, 1998. – С. 243-247.

Мариненко Ю. «Світ осяяний і свіжий...»: Роман Василя Барки «Рай» // Дивослово. – 2002. – № 6. – С. 2-5.

Медуниця М. Князь нашої літератури // Уряд. кур'єр. – 1999. – 9 лютого. – С. 7.

Мовчан Р. «Жовтий князь» Василя Барки // Дивослово. – 2002. – № 4. – С. 21-26.

Мовчан Р. Лев – самітник в океані життя: Ювілейні штрихи з нагоди 100-річчя Василя Барки // Літературна Україна. – 2008. – 9 жовтня. – С. 1,6.

Мовчан Р. Український лірник на американській землі: До 90-річчя Василя Барки // Дивослово. – 1998. – № 7. – С. 2.

Орлюк Я. Василь Барка і його роман «Жовтий князь» // Дивослово. – 2000. – № 6. – С. 34-36.

Савченко В. Василь Барка – письменник апокаліптичної доби // Вітчизна. – 2007. – № 5-6. – С. 155-157.

Тельчарова В. Життєва основа роману Василя Барки «Жовтий князь» // Дивослово. – 2000. – № 6. – С. 31-33.

Ульяненко О. Василь Барка – восьме коло пекла: «Жовтий князь» // Україна молода. – 1999. – № 224. – С. 12.

Сценарії та розробки уроків

Кумейська Н. Василь Барка. «Жовтий князь: Урок-історико-літературне дослідження в 11 кл. // Дивослово. – 2005. – № 3. – С. 27-28.

Коваленко С. «Поезія – один із найдорогоцінніших дарів Духа людини...»: Особистісно зорієнтований урок в 11 класі на матеріалі ранніх поетичних збірок В. Барки // Дивослово. – 2008. – № 7. – С. 14.

Овсієнко Н. «Чорна сповідь моєї вітчизни...»: Урок-психологічне дослідження роману В. Барки «Жовтий князь» // Дивослово. – 2008. – № 7. – С. 9.

Інтернет-ресурси про життя і творчість В. Барки

www.referado.com/referat.php?id=620 – Василь Барка: автобіографія (Реферат).

library.iv-fr.net/2007/11/0...afja.html – Барка Василь Автобіографія. Прикарпатська бібліотека.

uk.wikipedia.org/wiki/ - Барка Василь Костянтинович – Вікіпедія.

www.ukrplib.com.ua/bio/printout.php?id=18 - [38k](#) - Життя та творчість Василя Барки в електронному вигляді.

www.ukrplib.com.ua/sochin/printout.php?id=5&bookid=2 - [25k](#) – Роман-хроніка Василя Барки «Жовтий князь» – широке полотно

...

kafedra.blog.net.ua/ukrajinski-pysmennyky/vasyl-barka/ - [37k](#) - Василь Барка – представник української діаспори у Сполучених Штатах Америки.

Зміст

Біографія.....	3
Твори В. Барки.....	7
Про життя і творчість В. Барки.....	8
Сценарії та розробки уроків про життя і творчість.....	11
Інтернет-ресурси про життя і творчість В. Барки.....	11